

Hallintovaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle EU:n turvallisuusluokiteltujen tietojen suojaamista koskevista turvallisuussäännöistä annetun neuvoston päätöksen 2013/488/EU (neuvoston turvallisuussäännöt) tarkistamisesta

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle EU:n turvallisuusluokiteltujen tietojen suojaamista koskevista turvallisuussäännöistä annetun neuvoston päätöksen 2013/488/EU (neuvoston turvallisuussäännöt) tarkistamisesta (U 79/2023 vp): Asia on saapunut hallintovaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- lakimies Ville Salmi, ulkoministeriö
- ylitarkastaja Emmi Äijälä, suojelupoliisi
- tiedonhallintajohtaja Janne Mykrä, Pääesikunta

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- sisäministeriö
- puolustusministeriö
- Liikenne- ja viestintävirasto

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

EU:n turvallisuusluokiteltujen tietojen suojaamista koskevista turvallisuussäännöistä annettu neuvoston päätös (2013/488/EU) on tullut voimaan 15.10.2013. Jäsenvaltiot ovat toivoneet jo pidempään, että turvallisuussääntöjä päivitetään ja yksinkertaistetaan. Sääntöjen tarkistamista koskeva konseptiasiakirja on esitelty neuvoston turvallisuuskomitealle vuonna 2016. Päivitystarpeen taustalla on siirtyminen enenevässä määrin paperiasiakirjoista EU:n turvallisuusluokitellun tiedon sähköiseen käsittelyyn, mikä vaatii erilaisia suojatoimia. Turvallisuussääntöjen päivitys-

Valiokunnan lausunto HaVL 2/2024 vp

tarpeita on käsitelty asiakokonaisuuksittain, mutta kokonaisvaltaista ehdotusta ei ole vielä käytettävissä.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto kannattaa neuvoston turvallisuussäntöjen uudistamista. Uudistetussa päätöksessä huomioidaan asianmukaisesti nyt voimassa olevien neuvoston turvallisuussäntöjen soveltamisessa 10 vuoden aikana saadut kokemukset ja tarkistustarpeet. Valtioneuvosto kannattaa turvallisuussäntöjen rakenteen uudistamista siten, että nykyisten turvallisuussäntöjen liitteissä olevat säännökset nostetaan päätöksen artikloihin. Nykyisissä liitteissä on keskeistä sääntelyä, jonka sisällyttäminen varsinaisen päätöksen osaksi selkeyttää sääntelyä.

Suomen lainsäädäntö ei tunnista väliaikaista valtuutusta tai PSC-todistuksen voimassaolon jatkamista turvallisuusselvityksen ollessa kesken eikä nyt ehdotettua ad hoc-valtuutusta. Valtioneuvosto katsoo, että ad hoc –valtuutuksessa on kysymys Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristön menettely, jossa turvallisuuteen kohdistuvasta jäännösriskistä vastaa pääsihteeristö. Näin ollen ehdotus on hyväksyttävissä, vaikka asiasta ei säädetä kansallisessa lainsäädännössä.

Valtioneuvosto katsoo, että samanaikaisesti vireillä olevan toisen Euroopan unionin turvallisuusluokitellun tiedon käsittelyä koskevan säädöshankkeen (komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tietoturvallisuudesta unionin toimielimissä, elimissä ja laitoksissa (COM(2022) 119 final)) käsittelyssä tulisi ottaa soveltuvin osin huomioon neuvoston uusissa turvallisuussäännöissä omaksuttavat ratkaisut. Sen vuoksi valtioneuvosto pitää perusteltuna, että neuvoston turvallisuuskomiteassa on priorisoitu kuluvana vuonna keskusteluja neuvoston uudistetuista turvallisuussäännöistä.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Vuonna 2013 annetussa neuvoston päätöksessä EU:n turvallisuusluokiteltujen tietojen suojaamista koskevista turvallisuussäännöistä (2013/488/EU) säädetään peruseriaatteista ja vähimmäisvaatimuksista turvallisuusluokiteltujen tietojen suojaamiseksi. Neuvoston turvallisuussäntöjä sovelletaan neuvostoon ja neuvoston pääsihteeristöön, ja jäsenvaltioiden on noudatettava niitä kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti.

Käsiteltävänä olevassa valtioneuvoston kirjelmässä on kyse mainittujen neuvoston turvallisuussäntöjen tarkistamisesta. Neuvoston turvallisuussäntöjen uudistaminen liittyy komission vuonna 2022 antamaan asetusehdotukseen tietoturvallisuudesta unionin toimielimissä, elimissä ja laitoksissa (E 141/2022 vp), jonka käsittelyssä on soveltuvin osin otettava huomioon neuvoston uudet turvallisuussäännöt.

EU:n turvallisuusluokitelluilla tiedoilla tarkoitetaan mitä tahansa tietoja tai aineistoja, joille on määritelty EU:n turvallisuusluokka ja joiden luvaton ilmitulo saattaisi vahingoittaa Euroopan unionin tai yhden tai useamman jäsenvaltion etuja. Turvallisuusluokitellut tiedot on jaettu neuvoston päätöksessä neljään turvallisuusluokkaan (EU Top Secret, EU Secret, EU Confidential, EU Restricted). Valiokunnan käsityksen mukaan turvallisuusluokkia ei ole uudistuksen yhtey-

Valiokunnan lausunto HaVL 2/2024 vp

dessä tarkoitus muuttaa. Valiokunta pitää tärkeänä, että EU:ssa ja Natossa noudatetaan mahdollisimman yhdenmukaisia menettelyjä turvallisuusluokiteltujen käsittelyssä.

Saadun selvityksen mukaan keskustelut neuvoston turvallisuussääntöjen uudistamisesta on aloitettu jäsenvaltioiden kansallisten turvallisuusviranomaisten edustajista koostuvassa neuvoston turvallisuuskomiteassa jo vuonna 2016, mutta varsinaista ehdotusta uusiksi turvallisuussäännöiksi ei ole vielä annettu. Valiokunta pitää perusteltuna, että eduskuntaa informoidaan asiassa jatkokirjelmällä heti, kun ehdotus uusiksi turvallisuussäännöiksi annetaan.

Uudistuksen tavoitteena on päivittää ja yksinkertaistaa neuvoston turvallisuussääntöjä. EU:n turvallisuusluokiteltua tietoa käsitellään nykyisin yhä enemmän sähköisesti, mistä aiheutuvat muutostarpeet on tarkoitus ottaa sääntelyä uudistettaessa huomioon. Sääntelyn tarkistamistarpeet liittyvät muun muassa henkilöstöturvallisuuteen, fyysiseen turvallisuuteen, viestintä- ja tietojärjestelmien turvallisuuteen sekä turvallisuustietojen hallintaan. Esimerkiksi turvallisuusselvityksille pyritään luomaan yhteiset vähimmäisvaatimukset, jotka ovat kuitenkin suurelta osin jäsenvaltioille vapaaehtoisia. EU:n turvallisuusluokitellun tiedon suojaamisessa korostetaan riskiperusteisuutta. Valiokunta toteaa selvyden vuoksi, että kansallinen turvallisuus kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan, eikä neuvoston turvallisuussäännöillä näin ollen voida harmonisoida jäsenvaltioiden kansallista turvallisuutta koskevia sääntöjä.

Ehdotus ei saadun selvityksen mukaan edellytä kansallisen lainsäädännön muuttamista, sillä kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annettua lakia (588/2004) sovelletaan myös uusien turvallisuussääntöjen mukaiseen turvallisuusluokiteltuun tietoon. Ehdotuksella ei arvioida olevan myöskään merkittäviä taloudellisia vaikutuksia eikä vaikutuksia Suomen viranomaisten toimintaan. Neuvoston turvallisuussääntöjen päivittäminen selkeyttää kuitenkin turvallisuusviranomaisten velvoitteita, vastuita ja käytänteitä sekä edesauttaa viranomaisten tehtävien hoitamista. Yhtenäisten vähimmäisedellytysten tehokas täytäntöönpano helpottaa myös esimerkiksi puolustusteollisuuden osallistumista EU:n turvallisuusluokiteltua tietoa sisältäviin hankkeisiin.

Hallintovaliokunta pitää käytettävissään olevien tietojen perusteella neuvoston turvallisuussääntöjen uudistamista kannatettavana. Valiokunta yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Hallintovaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Valiokunnan lausunto HaVL 2/2024 vp

Helsingissä 14.2.2024

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Mauri Peltokangas ps
varapuheenjohtaja Pihla Keto-Huovinen kok
jäsen Otto Andersson r
jäsen Eveliina Heinäluoma sd
jäsen Juha Hänninen kok
jäsen Mari Kaunistola kok
jäsen Rami Lehtinen ps
jäsen Laura Meriluoto vas
jäsen Mira Nieminen ps
jäsen Saku Nikkanen sd
jäsen Eemeli Peltonen sd
jäsen Hanna Räsänen kesk
jäsen Paula Werning sd
jäsen Joakim Vigelius ps
jäsen Ben Zyskowitz kok
varajäsen Timo Vornanen ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Henri Helo